

ВІСТІ

Братства кол. Вояків 1 УД УНА

Рік II.

Серпень 1951

Ч. 8 (10)

Сотн. А. Гончаренко

Українське вояцтво в суспільному житті

Життя кожного, хто є членом української спільноти, проходить більшою або меншою мірою під знаком боротьби за ідею віdbудови Української Державності. Цього не може уникнути ні одна людина українського походження, без того щоб бути натаврованою ештетом ренегата. Як складним є поняття Держави, цього витвору певної людської спільноти на певній території, спільноти, що має ясно висловлені прикмети в площині духовій, політичний і т. д., — так складними й нелегкими є всі кроки і потягнення народу безодержавного, який відчуває в собі внутрішній гін і потенціальну силу для здійснення ідеї власної державності всупереч волі своїх безпосередніх, або й дальших сусідів.

Сьогодні, коли цілий світ стоїть на роздоріжжі, коли заноситься на те, що „холодна війна” може в не так далекім майбутньому перетворитися у війну „гарячу”, цілком зрозумілим є, що кожний український патріот ставить собі із завмиранням серця запит: „Що ми, українці, повинні робити в цій світовій ситуації, яка вже сьогодні, а цілком певно ще більшою мірою завтра відкриває і відкриє нові можливості для більш конкретного підходу до проблеми боротьби за нашу державність?”

Не зираючись в цій статті дати вичерпну відповідь на такий запит. На цю тему, властиво, можна було б написати десятки статей і розвідок. Мені йде про те, щоб висловити кілька засадничих думок про один гурт і то дуже важливих українських людей, що разом з усіма іншими опинилися на чужині. Маю на думці українських військовиків, і то не тільки тих, що за правом могли б носити назив військовиків кадрових, але всіх тих, що під час останньої війни і після неї мали нагоду в тих, чи інших чужинних і власних українських формacіях, змогу носити зброю і її вживати.

Ніяка держава не може існувати без війська, збройної, зорганізованої сили цілого народу. Без війська не може існувати й майбутній Українська Держава. Іду далі й говорю: Українська Держава не може бути створена, оскільки в основу всіх наших чинностей, в площині національної боротьби не буде в першу чергу покладена ідея створення і організації української збройної сили. Ця засаднича думка повинна пронизувати життя нашої спільноти не тільки

на Рідних Землях, але також і нашої еміграції в цілому світі.

Щодо нашої еміграції: не маю ніяких ілюзій, що це слово „еміграція” означає для нас всіх. Це є передусім фізичне відірвання від Рідної Землі; це є постійна боротьба за створення передумов для матеріального існування для себе і своєї родини серед незвичних обставин чужинного світу, який в більшості випадків не розуміє нашої національної трагедії. Історія звичайно нас учила, що кожна політична еміграція в своєму другому, третьому, або дальших поколіннях засуджена на винародовлення, асиміляцію в чужинному морі. Є, однаке приклади, що еміграція може виявити довгий час велику відпорність сути зовнішніх впливів, що її духовно розчиняють, і здібна в сприятливій зовнішній кон'юнктурі відіграти поважну роль в житті свого народу.

В моєму розумінні і глибокому пerekоненні є, що кляса українських військовиків, що сьогодні на чужині, перейшла до „цивіля”, повинна і може виявити якраз таку відпорність. Це буде можливо тоді, коли український вояк, включаючись в ряди працюючого громадянства по різних царинах праці, ніколи не буде забувати, що на ньому тяжить великий обов’язок, обов’язок несення традиції збройної боротьби і якнайбільшого поширення цієї традиції серед свого українського довкілля. Це тим важливіше, що в своїй засаді ідея Українського Війська є ідеєю загальнонаціональною, а тому всі ті, що стоявали до української зброй, часто можуть легше знаходити спільну мову між собою, ніж всі існуючі політичні партії, угруповання і т. д. Кожна думаюча людина, яка пройшла довгий життєвий шлях, знає, що в нашому народові, при всіх його талантах, завзятті, жертвою і витривалості, часто бракує засадничих прикмет внутрішньої дисципліни, духової зрівноваженості і уміння вкладати ірраціональний гін до власної державності в реальні і конкретні рамки добре зорганізованого колективного чину. Всі ті, що пройшли військовий вишкіл, мали щастя і нагоду набути якраз ті елементи зовнішньої і внутрішньої дисципліни, які вони, при добрій волі, можуть успішно скапіталізувати в іхній дальшій праці в цивільному, в суспільно-громадському житті. Тут вони, таксамо як і кожний інший українець, отже

нашими очима:

В КЛЯЙНКЕУІ В ТОРОНТО

Є почування, є сили в людині, які не з завжди і не в кожному оточенні можуть вийти наверх, пробившись через панцирі упередежнь, пересудів і ворожості. Є такі сили і в кожній людській громаді, є такі почування і у всіх спільнотах. Ці почування прогнічувані нераз роками, ці сили дрімають, чекаючи слушного часу.

Для вішанування пам’яти наших друзів, що їх кости розорані ворожими тракторами порозкидані на подільських ланах — така хвилина прийшла аж шість років після їх смерті. Були вже і передтим спроби вішанувати їх геройську смерть, але це були лише „відправи в катакомбах”, потаємні, несміливі, щоби „власть імущі” про це не довідались. Ще минулого року в одному з таборів в Німеччині, комендант (українець) просив організаторів знайти якесь „офіційне прикриття” для Св’ята Бродів.

Сьогодні, після одного року існування нашого Братства, сотні людей в маленькому таборі Кляйнкець, де українців не більше 800, влаштовує величаву академію сьогодні у величій залі в Мюнхені збираються сотні людей, яких не може помістити зала і між якими заступлене все, що має ім’я і значення, в політичному, військовому і суспільному світі.

Сьогодні в Шікаго відбувається концерт-академія з величавою програмою, видаються летючки, відзнаки, приходять і тут сотні людей. І то в країні, де ще покищо про дивізію офіційно не говориться.

Те саме в Торонто у Канаді, те саме в таборі Гайденав в Німеччині, те саме в підмюнхенському Шляйсгаймі, те саме всюди там, де живуть колишні вояки Дивізії, де б’ється українське серце.

Хлопці під Бродами гинули не на дармо.

Лис

і не військовик, повинні, засукавши рукави, брати активну участь і вміти нести відповідальність. Вояк, усвідомивши собі поставлену ціль при виконуванні будьякої праці, йде до неї методично і послідовно. В кожнім акті чинності він повинен виявляти гостроту думки і чіткість при її реалізації. Він дає приклад своїм умінням

(Докінчення на 6 стор.)

Фелікс Кордуба
хор. 1. УД

Коли глибше розглядатимемо історію нашого минулого, та більше проникатимемо в таємниці нашої боротьби, то пізнаємо, що сила Української Нації в її соборності. Залізна логіка минулих подій нас вчить, що тільки непохитна міць соборницьких зусиль цілого українського народу перемагає, що міцна з'єднаність усіх сил Нації може творити чудеса в поборені навіть переважаючих сил ворога. Серпневі дні 1919 р., коли з'єднані Українські Армії — Наддніпрянська і Галицька своїми діями і жертвенністю вписали в історію українських Визвольних Змагань незабутню сторінку соборницьких збройних зусиль на славу нашій Батьківщині, залишились для нас тим дійсним фактом, який підтверджує важливість цього погляду.

Цю передумову вояцької сили в спадчині історія наших Збройних Змагань передала членам 1. УД УНА. Коли приглянемось до персонального складу 1. УД УНА, в їїрядах бачимо українців цілої Соборної України. Не бракувало в 1. УД УНА шахтарів з Донбасу, киян, полтавців, харків'ян і одесців; були буковинці, сини Закарпаття, галичани та болиняки. Приглянувшись до вояцьких кадрів, бачимо в рядах 1. УД УНА килишників учасників наших Визвольних Змагань 1917—1920 рр. — вояків Наддніпрянської і Галицької Армій, килишників вояків польської і чеської

За соборність вояцького чину

армій, червоноармійців, січовиків і інших. Були в 1. УД УНА і біло-руси. Під ідеологічно-політичним оглядом, члени 1. УД УНА творили мозаїку політичних переконань; це було приватною справою кожного з них. Під релігійним оглядом членами 1. УД УНА були українські католики і православні. За віком — в 1. УД УНА можна було побачити батьків понад 50 р. та молодиків. Всю цю військову одиницю еднала спільна любов до своєї Батьківщини, одна спільна мета, суворий вояцький вишкіл — готовання до польового іспиту, а отісля — фронтова боротьба з найбільшим ворогом української державності, Москвою. Такий дійсний склад 1. УД УНА, це перша в новітній історії України під фахово-боєвим оглядом вишколена одиниця, незаперечна дійсність соборницького характеру. Килишні вояки-червоноармійці в найкращій приязні жили з друзями з інших теренів України, а полонені українці-червоноармійці під Бродами були братами, і так з ними обходилось вояцтво 1. УН УНА. Були випадки перемундування полонених українців-червоноармійців в уніформу Дивізії та влучення таких в формациї.

Кожний член 1. УД УНА здавав собі справу з того, що боротьба з Москвою, це справа незвичайно важка. Рівночасно кожний розумів те, що для боротьби не досить націо-

нальної свідомості, жертвенності, самопосвяти, відваги; до цього потрібний фаховий боєвий вишкіл, який в гармонії з згаданими прикметами може запевнити успіх в боротьбі. В свідомості того, що Україна має справу з найбільш мілітарною державою, узброєною від стіп до голови, безпощадна поліційна система якої скупчує в своїх руках усі матеріальні засоби для нашого національного знищенння, кожний себе приготовляє до того, щоб в боротьбі не тільки відразу, але й повести проти ворога найбільше пляновий та широкозакройний наступ. Тому, кожний вояк 1. УД УНА мав кожночасно перед очима передовим тверду вояцьку дійсність, не заколисуючись мрійництвом. Дивізія на терезі боротьби за Українську Справу кинула великий досвід української історії, соборність українського вояцького чину.

Український вояк 1. УД УНА, якого пригнічував комплекс „герренфольку”, з історії зінав, що за актом проголошення власної державності українського народу повинен стояти глибоко продуманий план державницької політики та власна **збройна сила**, яка мусить бути готова цей акт боронити. Одночасно, маючи на увазі, що Українська Держава може постати, як зрештою і кожна інша, — не як вислів безпідставних ілюзій про ласку того, чи іншого окупанта, але у висліді збройного соборницького зусилля українського народу та його Збройних Сил, готовав себе до цього важливого чину. Політична сторона справи вояцтво 1. УД УНА не обходила, бо політика не належить до вояцтва. Кожний приготував себе теоретично і практично до важливого збройного іспиту в полі, не декламуючи патріотичних фраз.

У відповідь на мобілізацію ворогом — Москвою усіх сил свого геополітичного простору та рівночасно проти націковування усіх сил світу проти здійснення наших національних прав гнень, вояцтво 1. УД УНА своїм прикладом вказало, що український народ, зокрема його вояцтво, перше, ніж кинути в бій сили національної спільноти, мусить їх до цієї збройної боротьби належно приготувати, не жалючи ні труду, ані крові. Вояк 1. УД УНА ніколи не йшов на манівці партійного доктринерства, підпорядковуючи справу якій-небудь партії, бо він розумів, що збройну силу може ство-

(Докінчення на 8 стор.)

ням організувати свій час для найвищої видайнності праці. В свідомості того, що „один в полі не воїн”, він стремить до налагодження якнайтіснішої співпраці зі своїми товаришами в площині даної суспільно-громадської, чи будької іншої української організації, все маючи на очі, що еміграція в цілості становить важливий національний потенціял, який повинен бути якнайдоцільніше використаний для спільногого українського діла.

Військовик, не цураючись ніякої праці — фізичної, чи умової, — дбає водночас за своє здоров'я, добре знаючи, що здорове і відпорне тіло є передумовою здорового духа. **Вояк використовує всі можливості життя на чужині для того, щоб якнайбільше поглибити фахове знання і загальну освіту, здаючи собі справу з того, що майбутня українська держава тільки тоді буде спроможна зайняти належне її місце в сім'ї вільних народів, коли кожний член українського народу буде в міру можливостей посадити якнайвищі розумові й духові прикмети, як рівнож прикмети характеру.**

А в першу чергу і головним чином, кожний вояк, який перебуває ще у військовому віці, повинен звертати увагу на поглиблення свого фахового військового знання, слідкуючи за світовою військовою літературою, як в

площині тактики, так і більш спеціалізованих ділянок. Бо ж підії в сьогоднішнім світі розвиваються шаленим темпом. Все, однак, вказує на те, що міжнародні взаємини не йдуть до стабілізації, а — навпаки. Тому, оскільки, як було зазначено повище, кожна еміграція, а тому й українська, перебуває під загрозою винародовлення, чи асиміляції в дальших своїх поколіннях, то сьогодні для нашої повоєнної еміграції ця небезпека ледве чи є такою мірою загрозлива. Висновок з того: вояки, що працюють сьогодні в сільському господарстві, в текстильній промисловості, у фабриках важкої, або легкої спеціалізованої індустрії, в шахтах і т.д. цілком певно найближчих років матимуть нагоду цілком конкретно становитись над питанням повороту до військового діла, чи то в арміях чужинних, чи у своїх власних формacіях.

Українські вояки, не забувайте, що ви по фаху є військовиками, не забувайте про ваш фах! Духово не роззброюйтесь. Плекайте і поглиблюйте між собою товариські зв'язки і взаєморозуміння, що є основою кожної здорової корпорації, що спочиває на здоровій військовій традиції. Глибоко вірю, що недалекий час, коли Україна покличе вас до активного чину. А виконати ваш обов'язок ви зможете якнайбільше в ділянці військовій, бо до того ви є підготовані.

Любомир Рихтицький

хор. 1. УД

,Як з Бережан до Кадри...”

Як комусь уже відомо, то добре, а якщо ще ні, то нехай знає, що одним з головних рушів у редакції „Вістей” є собі такий Олег Лисик. Його особа заслуговує окремої уваги, бо вона пребагату на різні властивості, але одною, недискусійною і безперечною є його вміння напасти, згвалтувати і примусити жертву після цього розбою ще усміхнувшись. Ви не знаєте, про що мова? Ясно, що про спогад, що його Вам доводиться із великою терпеливістю та самопосвятою внизу читати. Жертвою став автор, а на доказ нехай Вам буде самий спогад. Уявіть собі, ну, що можна написати про від'їзд із Львова у „нову” (бо брунатну) Европу? Статистично можна охопити всю справу далеко кінцем і ясніше: 10% новобранців плачали, 25% кляло тих, що плакали, 30% вдавало, що кленуть теж, 40% оголосило себе старими вояками, для яких не страшні ні кулі, ні жінки, а всі без винятку жерли ковбасу і пили пиво. Здається, що в моїй статистиці 5% зайві, але це ті, що не вспіли рекламуватись, хай ім простить Архистратиг, не всі ж уродженці до меча, дехто мусить в запліні потішати самітніх жінок.

Як згадано вище, основною рисою перших годин транспорту, що виїхав зі Львова 17. липня року Божого 1943, була понура атмосфера, насичена спогадами, слізми і дарами Божими, що їх споживання заняло початково всю „штреку” до Перемишля, і аж за Сянном виявила себе свідомість наближення ворожої території, викличаючи у нас всіх бойові настрої. Пісні, що завмерли зараз за львівським двірцем, ожили знов із подвосьою силою, а старі вояки, що втішалися серед нас повагою, стали розповідати підмальовані подвиги із першого етапу визвольних змагань. Мушу призначатись, що я трохи задрімав біля Тарнова і тому не можу переповісти змісту цих всіх любовних історій, хоч не сумніваюсь, що з того постане у шановного читача неабияка прірва у послідовному розгортанні мого звіту. Тому в цьому місці процу відкласти газету і, замкнувши очі, згадати власні подвиги, що, хоч неприкрашені, матимуть теж відповідну натуру.

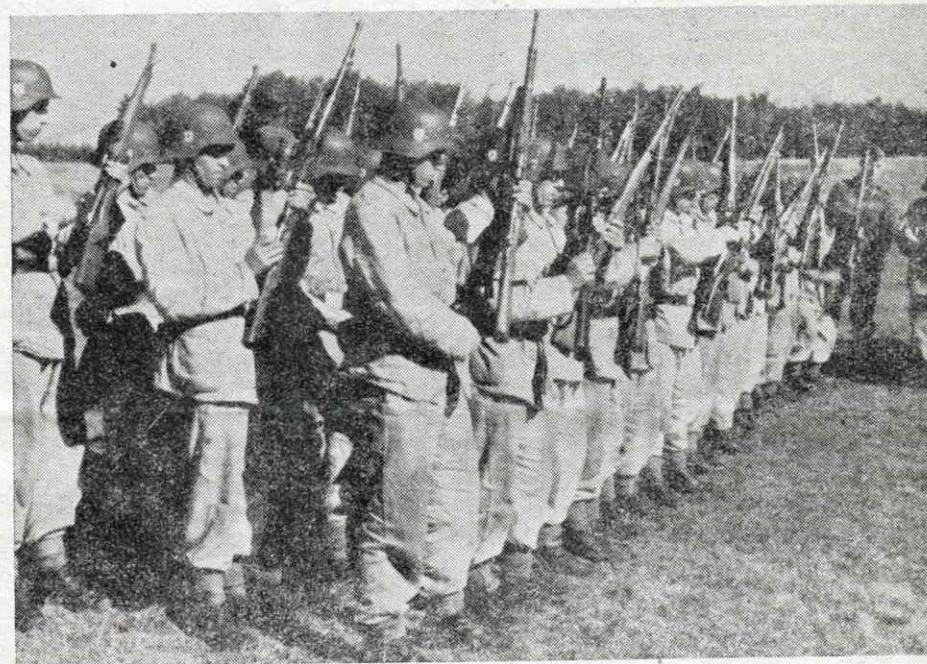
Наш „бйовий рейд” через Польщу ми використали на поширення пропаганди про Україну. Розуміється, відповідно до терену, за вказівками майора Побігущого, ми застосували пропаганду української прегарної пісні. Про зміст не говорю, бо він стосувався до поляків і допасований був геніально до тих знаків, що вони їх нам пересилили у поїзд. Вистачить згадати, що вони нам всім бажали повинути, а я не можу опертись враженню, що вони нам того бажали справду широ. Ми тільки помахували п'ястуками (не на большевицький лад, але подібно) і обіцяли їм при нагоді вирівняти львівський рахунок та виплатити нарешті вексель сотн. Вітовського. У Krakiv ми прибули вночі, що я вважаю за нещастя для того міста, бо коли два роки після нас його зайняли большевики

вдень, то краков'яки благали Бога, щоб післав їм вже навіть „пшеклентих гайдамакуф”, тільки, щоб забрав ентузіастичних визволителів. Krakiv нас тоді не бачив, на жаль, не бачив нас і пізніше, але думаю, що поляки не матимуть нам за зло, коли ми врешті таки оце старинне українське місто відвідаемо. Правда, панове лондончики?

Ще доводиться хіба завважити, що на всіх залізницях у Генерал-Губернаторстві працювали переважно поляки, що ми відчули при перешиванні наших вагонів. Нами товкли мених більш так, як потім німецькі „авсбільдери” у вишкільних таборах, але чого ми не готові були витерпіти заради нашої мети? Аби тільки

дували німці, чимні і культурно, їх не вірилось, що це німці. Після приходу на Коров'ячу Гору (назва не має нічого спільногого із вишколом) нам дали чорної кави, ковбаси (не виборчі, а кінської) і наказали спати. У кожній кімнаті находився голосник, що нам подавали з команди всякі доручення і накази. Мені це не перешкоджало, бо я німецької мови не знат, а по українському німці в той час ще не збиралась говорити.

Наступного дня до сніданку роздумував я над своїми снами і, здається, що так робив кожний, бо сон на новому місці, має, кажуть, завждی значення. Але нас погнали скоро у маршову колону і я не встиг розгадати своїх снів. Йдучи у місто, ми вже

Перші шоломи, перші карабіни...

зброю в руки — зачнемо й ми товтки! Залишивши польські землі без жалю, ми в'їхали на терен Протекторату. Один старий чех, розговорившись з нами вияснив, що назва нової країни у „новій Европі” походить від протекції, що її чехи розточили над німцями. Коли сьогодні згадаю 1945 рік у Празі, я готовий навіть визнати йому слухність. Це напевно була чеська протекція, тоді, ще у 1943. Моравська Острava сковалась за димами своїх численних гут та печей, але всескаки ми переконались, що тамтешні дівчата непогані. Кожний по своєму мріяв про майбутні дні. Ніхто тільки не знав, що вони будуть такі гіркі.

Нас привезли до чеського міста Брно. Вночі йшли ми через місто, освітлене місячним сяйвом і вже тоді відчув я, як у кроуз по малу, але певно входить почуття сили у військовій громаді. Правда, це почуття досить міцно підкреслювало поважна валіза з домашніми ще пам'ятками, але всі ми були чуйні на всяки новини нашого нового оточення. Нами коман-

співали, розуміється, українських пісень. Нас було у колоні біля чотирьохсот і стільки ж виявилось пісень, так, що досить довго тривало, заки ми погодились на одну із них. Але коли погодились, тоді гукнули здорово, аж чехи на вулицях задубили. Просто ставали і дивились на нас, а ми співали. Ах, як ми співали! На повні груди, наче хотіли за цей короткий марш втвокмачити чехам, що ось, ми, українці зголосились до участі у другій світовій війні. Наши німці підбадьорювали нас, бо й їм наши живі пісні більше подобались, ніж однomanітне їхнє рідне скандування.

Наш відділ приміщено в касарні. Перш за все: порядок. Всюди чистота, охайність, чоловік почувався, як дома. Аж ось у залю приходить рудий „obermench” і, вітаючись з на ми стиском руків із кожним зокрема, голосно і виразно говорить своє прізвище: Кляйн. Він буде наш опікун і найстаріший у залі. Наших прізвищ він не годен повторити, але ми не дивуємося, бо в старій чи новій Ев-

ропі, німці інтелігенцію не грішать. Ми тільки сміємось, а відважніші навіть плескають його по плечах, на що він дозволяє з усмішкою поблажливості і натяками на щапс та шпек (горілку і сало). Як я опісля переконався, цими двома аргументами можна у Німеччині зробити неабияку пропаганду Україні. Що край, то звичай.

Після встановлення дижурів до чищення долівки і докладного запізання з розкладом всіх приміщень (зокрема тих..!), наступив для нас великий день. Всіх нас поставили на предовому коридорі (назва відома з 39 року), перед кожним з нас розкинули великий коц і стали нас засипати військовим вирядом. Всіх тих кусків, починаючи від черевиків, а кінчаючи на шоломі, було із тридцять; про призначення більшості із них важко було догадатись. Але пригадую, що я задубів із страху, коли мій товариш „Асик“ Ч. одягнув на голову шолом і глянув на мене. Наче інший чоловік став, страшний і небезпечний. Мені нагадались зразу всі фільмові тижневики із східного фронту і очима душі я вже побачив вибухи гранат та почув свист уламків над головою. Війна! Вся страшна у своєму змісті війна, що її я досі тільки здалека спостерігав, а тепер сам мав піти на неї і потонути у її смертельному вирі. Мені стало страшно і я напевно зблід, але „Асик“ смиявся. Ну, сміється він, смієсь і я, але шолому не одягаю на голову: що була б для нього профанація!

Перші дні у війську, в Брні, були назагал приємні. Нас трактували дуже гарно, ставились до нас чимно, харчі були добри; одного дня випустили нас навіть до міста під опікою

наших німецьких підстаршин. Трохи нас навчили віддавати військову почесть, трохи говорили про будову кріса і навіть дали до рук зброю!

Але коротко після того впала громом вістка: ми вертаємося назад! Наш вишкіл проходить у Гайделягру, біля Дембіци, на мазурській землі! Чому не тут, у Брні!? Не знаємо ми цього і привчаемось помалу до того, що взагалі ми будемо мало знати, що з нами зроблять і куди нас будуть везти: ми вояки, а вояки не питаються, тільки виконують.

В ці перші дні, перебуті у Брні, не було навіть часу тужити за домом. Все було нове, все було цікаве. Думалось: коли ми однак дістанемо вже до рук зброю назавжди?

Спільнє перебування почало давати наслідки. Перш за все, ми вже краще співали і наш репертуар став обмежуватись кількома добрими піснями. Ми вже маршували досить добре, коли чутка стала правдою: їдемо до Гайделягру!

Спакувавши наше цивільне майно у валізи, відіслиали ми їх наперед, — але до дому. У війську не треба нам було вже цього. За нами горіли мости — ми вже вояки і вже ними й залишимось.

Прегарного дня, під сонцем, що немилосердно пряжило землю, сідали ми до готових поїздів, та вже не осібових. Тепер ми вже дістали товарів, червоні вагони, і покотилася наша доля у тасмне, незнане Невідоме.

Кожному слово

У відділі «Кожному — слово» міститься — листи наших читачів, які стосуються актуальних для нас тем. Матеріал, поміщений в цьому відділі, не завжди мусить бути виявом поглядів редакції «Вістей», і міститиметься порядком дискусії.

ДУМКИ НА ЧАСІ

Скінчилася війна. Одні святкували перемогу, інші готувалися нести тягар невдачі. Проте, всі радили, що зберегли життя. Вояки Української Дивізії стояли перед жорстокою дійсністю. Сподівання не здійснилися, надії обманули, ілюзії зникли. В той момент годі було пориватися з мотивкою на сонце. „Покищо треба зберегти життя, а там буде видно!“ Такі були наші думки в хвилині капітуляції. Скорим маршем старалися ми перейти Мур, щоб не попасті в оточення. Останньою хвилини під Кіффляхом і Юденбургом тікали ми від своєї долі, прямуючи назустріч своїй долі. Вона була незавидна. Сипалися на нас лайки, від „коліяборантів“ до „авантурників“; трохи не стали ворогами свого народу. Солідною працею і чесною поведінкою змивали бруд, поки не переконали і... тим забезпечили своє існування. Існування — не гірше нетаврованих. Можна бути задоволеним, що нас оминула доля

інших формаций. Ми всежтаки зберегли резерви. Можна було б... Але, чи хто дорожить життям, як вдягав одностій? Кинені закиди пекли й боліли. Боліло за себе і за тих, що згинули, яких пам'ять і чини, здавалося, залишаться заплямованими.

Тимчасом коло історії не стояло на місці.

При поділі здобичі, чи пак, поділі сфер впливів, ягнятко показало вовчі зуби. Від грюкання дверима і бльокади, холодна війна почала нагріватись у Греції, Кореї, Персії... (Res rotgo tractatur.). Тоді чухалося голову, що, „мабуть, не ту свиню закололи“. Коли вчорашній друг гострить ножа, то й собі треба „злізати з лаврів“ і готоватися до оброни, а вчорашній противник став симпатичнішим від приятника.

Світ почав глядіти іншими очима на боротьбу поневолених большевизмом народів. Для нас прийшов час вийти з „катакомб“. Вийти і очиститися від неслушних закиду.

Ми могли б цього і не робити, бо маємо ще шанси „вкритися словою“. Зате наші друзі, що падали з словами „Слава Україні“ на устах, тих шансів не мають. Тому нашим обов'язком є — вірно представити ідею і заміри, з якими йшли молоді українці до Дивізії, і за які вони накладали головами.

Українська молодь Галичини, між

Богдан Бора

Я — ЖУРАВЕЛЬ...

Я — журавель. Мій Край далеко. Сніги туди несе зима. Що сталося з ним — вгадати не легко. Вже кілька літ вісток нема.

Лиш знаю те, що зимна північ Холодні кітгі простягла І кригою на груди ніжні Моеї Матері лягла.

А я... А я в південнім краю Про рідний тільки мрію в снax, Про нього спомини збираю В давно-давно минулих днях.

В тім краю жив, купався в ньому, Ним дихав, ріс, любив і снів. Той край колись мені малому Під ранок росами дзвонив.

Він впав, немов у два озера, Блакитом до моїх очей... Той край ще дихає тепер Барвінком із моїх грудей.

Барвінком і вогнем мозолю Твердих від плуга хлопських рук, На серці він застиг сльозою — Сльозою щастя, кров'ю мук.

Тепер, як птах, я впав за межу. Сніги туди несе зима. І я про нього сні мережу, Хоч кілька літ вісток нема.

Я — журавель в південнім краю... Та може ще прийде весна? І я крилом блакить розкрою До рідного гнізда.

(Збірка поезій «У Вірію», Ріміні, 1947)

двою війнами, виховувалась на легенді легіонів. Великим прикладом були світлі чини УСС, які стали опісля ядром УТА. Річниці Маківки Й Лисоні перетворювались у всенародні здвиги, які розмахом притямлювали річниці IV. Універсалу чи Крут. Не помогали ні поліційні застави, ні свист гумових палиць. Люди йшли. Крім того легенда легіонів у поляків сприяла витворенні атмосфери.

Не диво, що вся молодь нетерпільно ждала слушного моменту, щоб вхопити кріс у руки. І це було добре явище. Але, про те, в яких обставинах можна і доцільно брати чужий кріс, не було мови. Було „само собою зрозуміле“, що так має бути, як ми хочемо.

На перший поклик зголосилися тисячі молоді, бо настав „слушній час“. Вони йшли боротися за свій рідний край, проти відвічного ворога. Йшли, щоб опісля їм, уже старим, молодь не зробила закиду, що вони прогвали оказію.

Мало допомогло негативне наставлення УПА та застереження супроти назви, яка не відповідала виплеканим мріям. Молодь йшла, бо годі було переконати за день в неправильності того, що було впоюване роками.

Зі своїми ідеалами ця молодь дійшла до Бродів і клали за ці ідеали голови. В річницю Бродів ми повинні відзначити патріотизм і посвяту у

Д-р Любомир О. Ортинський
пор. 1. УД

Вилім з брідського кітла

(Уривок із споминів)

(Закінчення)

Протестує підстаршина шофер, мовляв, він має десь там забрати свого команда; підносить голос „висідайте”. Витягнена пістоля полковника заспокоює його; „про мене” й іде дальше. Стенило. Серед гамору просувається колона, флянкована обабіч дороги панцерними возами. Світять ракети, десь з боку чути завзятій скорострільний вогонь, напереміну тріскотить „Максим” і „42”. Знову постій. Тим разом довший. Направляють міст, що заломився під тягаровим автомобілем. Прийдеться зачекати з годину або й більше. Десь біля I-ої вночі направили. Приходять наслідки купелі ноги — гарячка. При помочі добрих друзів дістаю місце у вигідному „Мерцедесі” і звільна, зупиняючись що хвилини, посувавшися вперед колона авт і вози. В авті, крім мене, двох воєнних звітодавців і українець-шофер. Вже світає, коли виїжджаємо на край села. Почали й за колено повертаємо направо. Там десь має бути це виміряне місце пролому, куди виремо з кітла. Враз бачимо, як завертає чоло колони, біжать вояки. Що сталося? „Спереду руські танки, — говорить один, — тудою не проб'ємося”. Грязнути на оболоні важкі авта, їх серед поспіху покидають. Вже чути стріли від танків, є свіжі ранені. Обидва воєнні звітодавці, забравши свої наплечники, відходять. Прошу шофера,

щоб не покидав авта і старався навернути воза. „Вже для вас це зроблю, так вас не лицу! Щоб хоч до села вдалося підвсти, може там хтось запікуються раненим”. При допомозі кількох стрільців з нашої дивізії вдається врешті навернути авто, попри опустілу колону авт і возів виїжджаємо швидко на головну шосу.

В придорожному рові

На краю села Хильчик йде завзятій бій. Розривають ранню мряку ясні вистріли з большевицьких танків і нашої протилентунської артилерії, що б'є прямим прицілом; безперервні тарахтоти „Максим”, гупас польова артилерія. Стаемо автомобілем під дерево, оподалік хат зараз коло шоси. Більшими й мешкими гуртами відходять в напрямі місця прориву наші й німецькі вояки. Коло одної хати гурт большевицьких полонених, людей з 20; недалеко біля мене йде голосна суперечка між німецькими вояками. „Кінець, кінець з війною. Бодай для мене. Не йду до наступу, здаюся”. Вперше за два останні тижні бої в кітлі чую такі слова вояка. Зле. Це початок розкладу військової дисципліни, без якої годі думати про прорив. Вертається з розвідки шофер. Про дальнюю їзду нема мови. Мусить зірвати мотор й пробуватиме пробиватися. „Прикро мені, що вас так покидаю, але годі”. Сердечно пращає-

мся, вилажу з авта і волічусь до придорожнього рова. З гуком вилітає в воздух висаджений гранатою мотор нового „Мерцедеса”. Скінчилася для мене можливість рухатися, хіба рачки. Тут таки прийдеться й закінчити. Глуше закінчення чекати в придорожньому рові того, що прийде. А що може прийти? Розривна куля, або бомба з большевицького літака. Це було б ще зле. Ще є можливість попастися в руки більшовикам. Весела перспектива. Шораз вище підходить сонце. Заповідається гарний день. На небі ні хмаринки. Деся зараз появляться літаки. Будуть мати жниво. А може таки вдасться зробити прорив, може надійтися заповідженні з півдня танки. Може свої літаки заберуть, як це було під Сталінградом. Марні сподівання, ілюзорні надії. Кого ще можуть цікавити постріляні „кріплікаліки”? „Абгештібен” от і все. Так, але хочеться жити, годі так вичікувати в рові певної смерті. Та ще якої — від прикладів „віントовки” азіятів. Щось треба робити. Що вдіш, коли годі зробити кроку, рушитися з місця, а не то йти до прориву? Безнадійність. І за що властиво все це? За що дався роздерти й розчавити до непіздання гранатою стрілець Самбір, за що давав себе дірявити відламками в бравурному протинаступі під Поникову старий емігрант поручник Рудичів, за що тисячі, що вже впали, або

тих, які вірили, що ціна крові, яку вони зложили, допоможе іншим осягнути Мету.

Але... є твердження, що Броди — це не тільки вояки дивізії, це Українська Дивізія з її політичним ґрунтом, з її доцільністю. Це вже друга сторона медалі. В цьому пункті є розходження в поглядах.

Кожний погодиться, що поневоленому народові є доцільним, творити легіони, коли війна має визвольний характер для нього. З другого боку, в загарбницькій війні є недоцільним, а навіть шкідливим, творити легіони, бо про них можуть сказати: „насмінє військо”.

Нам треба ясно сказати, чого навчила нас історія, коли видвигаємо справу Дивізії на денне світло.

Скажім одверто, що вояки дивізії не були захоплені ні назвою, ні підпорядкованням Дивізії, ані гербом з австрійськими коронами. Думка, що воно зміниться, розвіяли німці ще в Гайделягті.

Одного гарного ранку, сотенний 11. вишкільної сотні, як відповідь на розмови наших вояків з підстаршинами-німцями, перед вимаршем сотні на вправи, сказав приблизно таке: ми не маємо чого питатися, за що ми будемо воювати, і чому не твориться Української Армії, бо ми, як вояки, маємо слухати. Фюрер краще знає, що робить, і зробить те, що буде вва-

жати за відповіднє. Промова була виголошена в дуже гострому тоні і після неї затихли всі розмови на подібні теми. Зате час від часу можна було почути від чотового другої чоти при чарці, що хай, мовляв, тільки війна скінчиться, то він одержить Cut in der Ukraine, ще й Russen до роботи дістане. Тому я смію твердити, що первинний запал охолов, і вояки в значній кількості відкинули, чи поставили під сумнів можливість виконати своє завдання — гідне українського вояка — в рядах Дивізії. Дивізію почали вважати за вишкільний чинник, а своє місце бачили деінде. Почали множитися втечі до УПА; спочатку спорадично, опісля організовано. Перед босм під Бродами, велися розмови про перехід цілої Дивізії до УПА, але короткий час і несприятливі обставини не дозволили виконати цей плян. Значить, в початку самих вояків, Дивізія була тільки вишкільним фактором, а не частиною, що на своєму прaporі написала гасло визволення України.

Ці думки ми повинні взяти на увагу, якщо хочемо поставити пам'ятник Бродам. Коли ж ми будемо Дивізію гльорифікувати, то нам зроблять заек, що ми приписуємо їй завдання, яких вона не потвердила ділом.

Нам можуть ще зробити закид, що ми від історії нічого не навчилися, бо без застережень висуваємо справу

Дивізії в часі, коли легіонова політика стала актуальною.

Ми переконалися на власній шкірі, що тільки на самі слова і на нашу віру, не можна покладати надій.

Покицько політична ситуація для нас не виглядає краще, як в попередній війні. Про таємні договори ми нічого не знаємо. З загального політичного курсу можемо робити висновок, що окупант має залишитися, він тільки червону мантію замінить на білу. Чи в такій ситуації ми можемо пропагувати концепцію Дивізії, в такому вигляді, як це ми дістали від Усусуєвів? Спеціально тепер ми повинні вказувати на тіні, щоб інші не повторяли помилок.

Коли ми до цієї справи будемо підходити річево і без фанфар, то, можливо, поставимо пам'ятник Бродам.

Наше громадянство ставиться до вояків Української Дивізії позитивно, виявляючи симпатії, признання, чи співчуття. До існування Дивізії ставиться громадянство негативно.

Якщо хочемо, щоб наше намагання щодо пам'ятника Бродам, як вияв боротьби української молоді за свої ідеали, знайшло відгук серед громадянства, то мусимо пошанувати думку громадянства і ставити пам'ятник воякам, а не концепції Дивізії.

Коли ж ми ці дві речі змішаемо, то замість Denkmal-ю, може вийти Mahnmal.

П. Поліщук

ще згинуть, чи других стільки, що немічні лежать в ровах, стодолах і лісах Ясенева, Підгірців, Пеняк і Білого Каменя, і чекають тортур дикого противника, або помалу доходять? До болю гостра думка зриває всі шати фраз і клічів і конфронтує нагу правду, їй ще раз питася: „За що?” Погляд падає на ліве рам’я; чи там буде відповідь? Чорний гітлерівський орел, а під ним свастика, а ще далі лев з коронами. Зненавиджений орел, а під ним знак того, що на поті й крові нашого люду, на чорноземі козацьких нащадків хоче збудувати свій тисячелітній райх, а князя Льва знам’я? Та ні. Яка пропорція? Це не символи наших цілів. Не за них всі ті самбори, рудичеви, паліенки пішли під Броди. Так, що тоді? Ляндскнехти? О, ні, щоб закінчити баражче дохнення мільйонів, щоб мати кріс в руках й на полі бою нині, а головно завтра, служити для Нії, для Великої Ідеї визволення свого поневоленого народу вбрали всі ми цей шлях під Броди. І як навіть тільки сотня з тисячі вирветься на волю з брідської різни й розкаже своїм й чужим про бій, кров й смерть — але воїнську смерть з віковічним загарбником, як набутим знанням і вояцьким досвідом поможет новим тисячам у переможному бою, то є за що гинути, у цьому придорожньому хильчицькому рові.

Неможливе стає дійсністю

Сонце вже піднялося вгору, а літаків ще немає. З недалекого боєвища несеється дика симфонія запеклого бою. Рев гармат, громовий розрив стрілен танкових гарматок, клекіт протитанкових і летунських гарматок, фонтан землі й заліза і знов суха тріскотнява розривних стрілен, гахкання гранатометів, гук гранат і безперервне татакання „Максима”. І все це спрямоване на вузьку шийку прориву. Як на долоні, бачу, як ідуть, стріляють, кидають гранати й падають. А як часто падають, щоб більше не піднятися... Вже осягнули залізничну лінію. Скажені ворожий wagon. Звідусіль: спереду, ззаду, зліва, справа спілеться смертоносне заливо на тих нечисленних, що осягнули насип залізниці. А літаків ще не видко. Звідкільсь взялось на краю села польове авто зі знаком дивізії. Підношусь на коліні й махаю рукою. Помітивши, під’їжджає молодий шофер з 13/29. Він дотепер стояв в селі і саме виїхав на його край, щоб, як промостяте дорогу, виїхати з машинною й раненым товарищем. Молоденький бойко з Турчаниці, служив при сотні легкої польової артилерії 29 полка, зараз шофер. Конче хотів би вивести з кітла машину й свого раненого друга, тішиться, що віднайшов свого старшину. „Може щось скомбінуємо, щоб вирватися звідси”, — каже він, дивлячись мені у вічі. Хутко працює думка. Знову є авто, значить, можу рухатися, хоч в полі виїхати, як стануть бомбити. Рішаюся і, спершина на рам’я стрільця, всідаю до воза. „Ідь в напрямі отого села направо”. Польовою доріжкою їдемо в поле. Обабіч високе, вже майже достигле жито. Перед нами видніє на віддалі 800 м. село чи присілок;

з краю — церква. Під’їжджаємо більче. — При в’їзді до села, зараз коло першої крайньої хати перевернені дві легкі большевицькі протитанкові гарматки, порозкидані амуніційні скрині, ані живої душі. Дивиться на мене переляканій шофер. До горла підлізає серце, я відбезпечую пістолю й гранати. Що далі? Де ми і хто тут є, свій чи ворог? А може ми вже давно на мушці і зараз натисне на язикочок „фінки” чи „Максима” замаскований в житі „боєць”? Минають хвилини, повні напруженого очікування. Що буде? Далеко, наліво від Хильчик, з непослабленою натугою йде битва. Перед нами — широка сільська вулиця, зараз без життя, перевернені дві гарматки. От і все. „Ідемо”, — ріщаю. Рве з місця польове авто. „Скорти на перше подвір’я праворуч, от там”. Гострий скрут і ми коло стодоли. Поквапно вискачує шофер, щоб відчинити двері. Ми скрилися. „В стайні є люди, піду запитаю”, — каже шофер. Вертається за хвилину. „Свої. Кажуть, що ще досвіта пішли большевики”. Вилазимо з авта і йдемо до стайні. Кілька жінок, діти, старий дідусь. Переляканими очима дивляться на нас діти, шепоче молитву їхня бабуся. Просьба сідати. З раненим стрільцем кладемось на солому. Розпитую про обстанову. Вдосвіта забралися звідси большевики. Де вони зараз, — не знають. „На другім кінці села”, — каже одна жінка, — „а може вже знов під’їшли”. Прошу щоб хтось з жінок пішов розвідати. Отягаючись, іде на звідси старенька бабуся. Вертається. Була коло якогось там подвір’я. Не видно большевиків. Далі боялася йти. Виринає питання, що далі? Чекати тут в стайні, доки не прийдуть? Їхати далі? Куди? Ще раз і ще раз передумую, і ніякої розв’язки. Розпитує шофер про большевиків, що робили, чи були наші полонені, що з ними робили. „Ta що робили? Мучили”, — каже одна з жінок й починає змальовувати жорстокі картини тортур, що їх завдавали нашим полоненим. „Була одна советська з ожелком на шапці, говорила по-польськи. Та найбільше збиткувалася над нашими”. Мимоволі падає погляд на відбезпечений пістолю, і близькою мигнула думка: — „А може скінчити з собою? І так немає виходу, а проходить те, що ось почув, так не хочеться... Підношу пістолю, от тільки потиснути й вмітить спокій; раз і назавжди. Перед моїми очима ще раз оживають жорстокі сцени щойно почутого оповідання.

Може таки покінчти з собою? Не маєш права. Хай діється Його воля. І знову, як у Підлісся, шепочу слова молитви. Ні, ніколи не піднесу на себе руки. Стасе лекше на душі. „Поручнику, в напрямі нашого села йде від Хильчик якесь військо і танкі”, — каже шофер. Зриваюся з соломи й далековидом переглядаю передпідлія. Від сторони Хильчик посувався розстрільною групою людей, біля 80, їде панцирне авто чи танк. Добре пригладяється. Так, наші ешелони. Значить, свої.

Виринає думка: — „А може долучитись до них і пробувати щастя?” Так і робимо. Виїжджаємо з села й долучаємося до групи. Вже здається розпізнаю полкового секретаря м-ра М-я. Разом із розстрільною посувався до насипу залізниці. Видно, що не прийшли ми на чергу, бо тільки тут і там паде заблукане гарматне стрільно. Але не довго. Вже плює вогнем там з-поза кущів гарматка большевицького танка, густіше густіше падають стрільна важкої зброї, татакає „Максим”. Зіскаує з воза М. „Поручнику, це самогубство іхати автом, я ще хочу спробувати щастя й вам раджу: киньте авто”. Кидати авто? А що тоді? Лишатись тут в житі і чекати, доки не прийдуть большевики? Моя ноги — авто. Нема його, — сиджу. „Ідемо, поручнику”, — каже шофер і ми поволі посувався житом. Скородяль поле большевицькі стрільни, залишаються за нами зоїки ранених. Перед нами щораз більче насип залізниці. Відриваємося від колони і ми вже на дорозі, що веде попід залізний міст. Ліворуч і праворуч розриваються гранати. Знову гранати. На щастя пролітають понад нами. Ще 200, ще 100 метрів, і ми під мостом. Метрів 300 ліворуч лізути під гору ті, що саме пройшли коло залізничної будки. Долучитись до них, а там ліс. Густі кущі. Може, вдасться. З’їжджаємо з польової доріжки і пнемось автом під гору. Від права б’є „максим”. Бліскає з кущів вогонь і вже прорізує повітря громовим ударом стрільно гарматки танка. Ще трохи, ще. Ні, не йде. Збираю рештки сил і вискачу з воза. Помагаємо раненому і підпівземо до кущів. Тут вже є наші. „Петре, наш поручник, поможемо!” Спирається на кремезні рам’я вояка. Другий з шофером бере раненого, — і ми зникаємо в гущавині. Ще десь стріляє „максим”, ще багато небезпеки, перешкод перед нами, але ж найголовніше зроблене: ми вирвались із брідського кітла.

З ВІЙСЬКОВИХ НОВИН

Ідучи назустріч побажанням наших читачів міститимемо починаючи з сьогоднішнього числа нашої газети, фахову військову сторінку, з матеріалами в першу чергу переведеними а по змозі і власними.

РЕДАКЦІЯ

Суть воєнного досвіду

1. Індивідуальний і колективний досвід

Воєнний досвід і історія мають те спільне, що науки і висновки з них находять лише мало уваги при творенні нового майбутнього. Оба ці поняття мають ще, крім цього, прикмету, що в поодиноких випадках висновки з них сильно різняться між собою і часто призводять до зовсім протилежних вислідів.

Яку роль взагалі відіграє сьогодні воєнний досвід при вишколуванні війської сили?

Воєнний досвід — це дуже розтягле поняття, яке мусить бути уважно розглянуто, щоб воно не залишилося тільки словом. Військово-досвідчені частини чи навіть армії існують сьогодні в цивілізованих країнах тільки під час війн, чи зараз безпосередньо після них. Після закінчення воєнних дій картина міняється дуже швидко, і вже декілька років пізніше тільки частина кадри має воєнний досвід. Якщо після закінчення війни слідує довший час перемир'я, як це було між двома останніми війнами, тоді залишається дуже незначна частина вояків з воєнним досвідом.

Але не треба навіть 30-річного проміжку миру, щоб зменшити вартість індивідуального й колективного воєнного досвіду. Для прикладу, в Кореї, тільки 5 років після закінчення війни, виступили по американській стороні зовсім недосвідчені частини. Обставина, що в кадрі, а головно між вищими старшинами, були командири з воєнним досвідом, — не міняла того, що перші сотні, курені й дивізії, які були вжиті на фронті, складалися здебільшого з „мирних“ вояків.

2. Географічне обмеження

Військові частини США набирали воєнного досвіду під час другої світової війни майже на всіх частинах земної кулі. Часто цей досвід був зумовлений особливостями географічного становища і кліматичних умов терену, на якому відбувались воєнні дії, тому його не можна було узагальнювати і він залишився обмежений місцево. Не можна ж бо застосовувати досвіду, добутого взимку високих горах, на терені пласкому, з тропікальним підснінням. Однак, часто можна зауважити, що вояки з тропічних теренів вперто тримаються засад, здобутих на тому терені і навіть стараються їх узагальнювати.

3. Обмеження,

спричинене особливостями ворога

Як географічні умовини, так і особливості ворога обмежують значення воєнного досвіду. Те, що ствердили німецькі вояки на Сході, те пізнали американські частини щойно по пе-

рекиненні їх з тихоокеанського терену до північної Африки чи Європи. *Воєнний досвід, набутий в боях з японцями, лише частково придався в боротьбі з італійцями чи німцями. Теж і німецький вояк на Сході відчував, що властива війна почалась щойно тут і що офенсива на Заході 1940 р. не злагатила його воєнного досвіду.

Партизанска війна, яка почалась в 1942 р., на Сході, була й для тих досвідчених німецьких вояків з рр. 1918/19 чимсь зовсім новим і застало їх неприготовленими, мимо частинного досвіду в балтійських країнах. А якраз у веденні партизанської боротьби виступають найсильніше особливості ворога. Французыка „Résistance“ мала, мимо великої участі комуністів, теж і в проводі, — інші обличчя, як партизанска боротьба на Сході.

Інакше виглядала вона в Кореї, і напрямні для поборювання місцевих загонів склали американці щойно на основі дорого добутого досвіду і щойно тоді вони пасували до корейських обставин.

Давня правда, що людина є виришним носієм боротьби, випливає знову дуже виразно назверх, і тому людські прикмети й особливості ворога відограватимуть, як і перед тим, віршальну роль.

4. Воєнні засоби і спосіб ведення війни

На цих двох поняттях спиралося, головним чином, добування воєнного досвіду. Але якраз засоби, і поруч з тим їх примусове введення в дію, прибрали через розвиток техніки в останніх 40 роках такого темпа розвитку, що весь добутий особистий досвідтратив свою вартість швидше, як в жодному іншому періоді воєнної історії. Жоден інший головнокомандувач останніх років, як французький маршал Петен, не переживав такої многогранності в розвитку воєнних засобів. Упродовж тих 40 років, які цей зрілий муж присвятив мілітарним чинностям, образ армії і спосіб ведення війни цілковито змінився не один раз. Чи треба більше доказів, щоб ствердити, як швидко, добутий раніше досвід, набирає в таких умовах умовної вартості, а згодом втрачав всяку?

Незалежно, однак, від знецінення досвіду технікою, залишається одне: у вогні війни буває засталена і змінена поставка вояка. Вона є найвартіснішим добрим особистого воєнного досвіду. Не тільки тому, що цей до-

свід залишається постійно вартісним, але й тому, що він впливає рішально на вислід мілітарних дій.

Із сухопутних, повітряних і морських з'єднань найменше змін зазнало за останніх 40 років воєнноморська флота. Причина цього лежить, може, в тій обставині, що флота альянтів, під час другої світової війни не мусила поборювати в Атлантическому океані жодного рівнорядного противника понад водою, отже, зусилля обмежувались і концентрувались виключно на обороні проти підводних човнів і літаків.

5. Використання і передання військового досвіду

Відмітивши залежність воєнного досвіду від різних чинників, залишаємо (Докінчення на 8 стор.)

Нова зброя «напальм»

Кілька тижнів тому назад на сторінках світової преси з'явились короткі й неясні згадки про новий американський боєвий засіб. Уперше застосовано його напровесні, під час наступу червоної у Кореї, в оборонних боях. Скоре заломання двох частин великої офензиви вже тоді викликало велике здивування у світі, однак про нову зброю не було подано до прилюдного відома нічого. Щойно у червневому числі ірландського військового журналу „Ayrish-Dífen“ з'явилися близькі дані про новий бойовий засіб — напальм. Згідно з часописом, йдеться про середник, що діє зокрема проти танків. Його скидається із літаків у формі звичайних бомб, які, вибухаючи на землі, викликають таку велику горяч, що всі танки, які є поблизу, просто розтоплються. Назва „напальм“ взялася із назви двох основних складових частин: нафтovих квасів та товіщевих квасів з кокосовою пальмами. Полк. Мек-Ферсон, що побував 5 місяців як воєнний звітодавець в Кореї, заявив на пресовій конференції, що напальм виявився найкращою оборонною протитанковою зброєю, причому, застосовувати його слід саме у формі авіабомб, скиданих коло танків. За словами звітодавця: „не грає найменшої ролі, чи бомбою поцілено танк, чи ні; йдеться при вибуху в його сусідстві“. При експлозії випливає препарована бензина, що спалює навколо все. Палаюча рідина заливає при вибуху одної бомби терен завдовжки в 80 і завширшки в 25 метрів. Температура спалення понад 1500 степенів. Зголошено випадки, що одною бомбою спалено два а то й три танки. Танкові й артилерійські експерти американської армії ствердили правдивість заяви Мек-Ферсона. При цьому вказано теж на деморалізуюче діяння зброї на скучення ворожої піхоти. Навіть глибоке і добре окопання не хоронить від діяння вогню. Для живої ворожої сили сама близькість цієї високої температури діє низівно (вибух муніції і т. п.). Нова зброя після повного закінчення дослідів буде прийнята у всій американській армії.

За соборність вояцького чину

(Докінчення з 2 стор.)

рити тільки весь український народ. Тому не за німецькі інтереси; не за програму якої-небудь партії вояки 1. УД УНА кривавились під Бродами, боролися вони за Українську Державність. Українські вояки 1.УДУНА, з'єднані одним соборницьким стремлінням, були тим зав'язком збройної української сили, запоруки незалежності власної держави. І маючи за собою досвід з 2. Світової війни, вояцтво 1. УД УНА, зорганізоване в своему Братстві, не претендує на якесь верховодство над українським вояцтвом на емірації; воно кожнотакож готове підпорядкувати свій вояцький досвід, набуте військове знання загальній українській справі — організації української збройної сили провідною верствою всього українського народу на базі соборності українського вояцького чину, бо в соборності нашої боротьби може бути запевнена перемога.

Перед лицем сучасної політичної, загальносвітової і української дійсності вояцтво 1.УД УНА здає собі справу у відповідальності, яка лежить на всьому українському вояцтву, бо в змаганні до відзискання незалежності тільки вояк є тим провідним авангардом всякої збройної акції. Тому, коли приглянемось Братству кол., Вояків 1. УД УНА, бачимо, що його членами є вояки різних політичних напрямків, які не проміняли зброї за партійні програми, їх дальше еднає соборність українського вояцького чину та готовість кожнотакож включитися до фронту збройних сил Західного Світу, як окрема українська збройна сила — рівнорядний партнер в боротьбі з найгрізнішим ворогом України і всього культурного людства, большевицькою Москвою. Во-

щество 1. УД УНА, маючи здобутий фаховий військовий вишкіл в добирних частинах німецької армії, та рівночасно маючи за собою досвід фронтової боротьби, є тою реальною українською силою. Кожний вояк вже з кадрової служби є привичасний дивитись на справи боротьби, де литься кров реально, все оцінюючи з олівцем в руці, тому в кожному воякові бачимо розважливість з скромністю, яка не дозволяє йому вихвалити свого збройного з ворогом чину. Він одне знає, що в окремих епізодах боротьби він виконав тільки наказ.

Вояки 1. УД УНА з виробленим почуттям послуху, підпорядкування геть-чисто волі вищого українського військового начальства, що є основною передумовою сили, яка має стояти на сторожі суверенності нації й державності, одночасно, маючи на увазі історичну традиційність українських збройних сил, свою поставою доказали готовість свого підпорядкування тільки реальному українському військовому командуванню, яке в міжнародній політичній розрізі не піде на манівці агентурних комбінацій, які, як з досвіду 2. світової війни знаємо, принесли для української державної справи і для збройної сили України тільки невдачі. Тому, маючи на увазі соборність українського вояцького чину, як основну базу українського вояцтва, та досвід з 2. світової війни, вояцтво 1. УД УНА вже ніколи не погодиться на легіонові концепції, які не дадуть рішальної розв'язки в боротьбі за Українську Державність.

Одночасно та частина вояцтва 1. УД УНА, яка підпала під вплив розсвареного на емігрантщині політиканства, остаточно мусить зрозуміти важливість хвилі, залишити різні ідео-

логічно-політичні спори та поділ українського вояцтва на еміграції, змагаючи чимкорше до координації всіх вояцьких сил під одним українським стратегічно - політичним військовим командуванням, яке зуміло б повести українську військову політику так, щоб принести користь нашій державницькій справі. Приступаючи до координаційної акції, рівночасно ми, вояки, повинні відгородитись від тих українських діячів, які привичасні, на базі української збройної сили, переводити свої спекулятивні розгри, часто виконуючи звичайну агентурну роботу, яка приносить тільки некористь українській справі. Тому ми, вояки 1. УД УНА, в глибокому переконанні в слушність своєї постави, в боротьбі за здобуття української державності, мусимо знайти спільну мову з усіма українськими вояками всіх часів і всіх армій, відкидаючи ідеологічно-політичні переконання кожного одного, як приватну справу, без різниці на теренове походження і віровизнання, та на

З Академії Бродів в Торонто (Канада)

базі соборності українського вояцького чину, що є найбільшою вимогою сучасності, створити той зав'язок свідомої під національним зглядом української збройної сили. Своєю поставою ми тільки прийдемо з допомогою в завершенні консолідації на нашему політичному відтинкові.

Пам'ятаймо, що майбутність боротьби за Українську Державність лежить головно на нас, бо тільки українське вояцтво в чистому полі буде протиставлятись ворожим озброєним від стіп до голови московським збройним силами, в ім'я української справи. Це мусимо мати на увазі, тому чим скорше до соборності українського вояцького чину та готовності; мобілізујмо всі українські вояцькі сили, щоб не було запізно.

З військових новин

(Продовження з 7 стор.)

лося б сказати ще кілька слів до питання його використання і передання.

З дотепер сказаного виходить, що безпосереднє передання воєнного досвіду в мирному часі і з початком воєнних дій може відбуватися тільки в дуже обмеженому маштабі. Це стосується до індивідуального, і особливо до колективного воєнного досвіду. Вже декілька років після війни є рідкістю, щоб у військових частинах, старші підстаршини чи сотенні вищколювали сотні на основі свого власного досвіду. А якраз це мало в рамках сотень велике значення. Сьогодні, 6 років після війни, більшість сотennих старшин вже є поза рамками сотень, посідають вищі пости і несуть інші функції. Звичайно, навіть і командир полка має великий вплив на вищколювання своїх сотень, але за вищколювання свого полка не може він жадати признання, що він вчить з „власного досвіду“.

Подібно діється і між вищим командним складом і в інших частинах війська. Тому, з-правила, має місце

не безпосереднє, але посереднє передавання воєнного досвіду. Найважливішим тут є одинак: правильне пізнання воєнних наук (використання) і здібність старшин передати ці науки частині (вишкілі).

В чужих арміях використання воєнного досвіду проводиться при допомозі великих фінансових і особилических секцій генеральних штабів з стих засобів. Тісна співпраця істотніми зв'язкою, оперативною і вищколювальною секціями, забезпечує грунтovий перегляд часто дуже об'ємного матеріалу. Уважне розглянення протилежних досвідів, виключення припадковостей, розрізника командирів, частин, узгляднення майбутніх завдань, озброєння власного війська — доводять вкінці до підсумкових наук майбутнього ведення війни. З цього виникають тверді засади, які знаходять вислів в одвертих або таємних дорученнях, вищколювальних приписах і вказівках, які утворюють непорушні й недискусійні підстави військового вищколювання.

Комунікати Головної Управи

25 липня 1951 р. відбулося чергове засідання Головної Управи, на якому заслухано ділові звіти референтів за червень і частину липня, як рівною вирішено ряд біжучих справ. Референтові публікацій доручено покликати до життя редакційну колегію, що випрацювала б плян дальнієї видавничої праці.

При обговорюванні праці станиць відмічено й висловлено признання для праці станиці в Шікаго. Завдяки невтомній жертвенній праці голови станиці м-ра Ореста Городиського та членів Управи, як рівно ж незвичайно активній жертвенній поставі друзів й громадянства на загадному терені, станиця в Шікаго проявляє дуже живаву діяльність. На особливі відмічення заслуговує жертвенність цього осередка на видавничий фонд Братства. Станиця в Шікаго стоїть під тим оглядом на першому місці й таким чином уможливлює Головній Управі здійснювання її видавничих плянів.

З інших станиць на відмічення заслуговують станиці в Торонто (Канада) й Клейнкец і Мюнхен (Німеччина).

По нинішній день ще не вдалося нашим друзям в Буенос Айрес (Аргентина) побороти труднощі з організуванням станиці на цьому терені. Розуміючи складні обставини що панують там на громадському відтинку, Головна Управа апелює до друзів цього терену, всежтаки вийти врешті зі стадії організування й перейти до конкретної праці. Для цього вистачає навіть найменшого гурту людей доброї волі й мінімальних технічних засобів. Не суміншуючись в тому, що на терені Буенос Айрес знається багато наших друзів, охочих до праці в Братстві, клічмо їх піти слідами станиць у Шікаго й Торонто та перейти до практичної діяльності.

Тільки послідовною, серйозною працею зможете переконати громадянство у Вашій позитивній дії та розвіяти всякі евентуальні упередження до Вас.

СВЯТКУВАННЯ РІЧНИЦІ БИТВИ ПІД БРОДАМИ

Заклик Головної Управи, відсвяткувати сьому річницю битви під Бродами знайшов повну підтримку серед кол. воятва та широких кіл українського громадянства. На підставі ще неповних інформацій, святкування річниці битви під Бродами відбулося в таких місцевостях: Мюнхен, Клейнкец, Шляйсгайм, Шікаго, Торонто, Гайденав, Буенос Айрес.

Віщерь виповнені залі (в Мюнхені напр. в академії взяло участь понад 600 осіб, в Торонто і Шікаго коло 400 і т. д. довели, що українському громадянству дорога й близька жертва брідського бою і що вони вміють шанувати лицарську смерть своїх вояків. Стверджуючи це, Головна Управа Братства радіє, що врешті закінчився час нездіедованого ставлення нашого громадянства до воятва 1. УД й до її великого бою під Бродами та що чотири тисячі поляг-

лих під Бродами знайшли в свідомості громадянства своє заслужене місце — місце українських вояків, що полягли за краще завтра народу.

КОМІСІЯ ПРАВНОЇ ОБОРОНИ

доводить до відома, що рішенням компетентних еміграційних американських чинників у Вашингтоні, скреслено з листи ворожих до США організацій Першу Українську Дивізію „Галичина“. Це рішення дає змогу (теоретичну) кол. воякам нашої Дивізії переселитись до США. Бажаючи скористати з цеї можливості повинні зголосуватися за порадами до ЗУАДК в Мюнхен-Пазінг, Ам Штадтпарк 20.

РЕФЕРАТ ПУБЛІКАЦІЙ

повідомляє, що згідно з рішенням Головної Управи, була скликана колегія видання Братства в складі: головний редактор — м-р. Олег Лисяк, члени колегії — д-р О. Горбач, Ф. Кордуба, д-р Л. О. Ортінський, Л. Рихтицький, Е. Шипайлло.

Про запланований план праці будуть повідомлені станиці й загал кол. вояків 1. УД окремим обіжником.

В канадійському тижневику „Новий Шлях“ з'явився в ч. 48 від 16. VI. 1951 в „Огляді українського життя“ допис з Аргентини, в якому подається неправдиві інформації про Братство кол. вояків 1. УД—УНА, а зокрема про станицю в Буенос-Айрес.

Головна Управа звернулася, за посередництвом станиці в Торонто, до Редакції газети „Новий Шлях“ з питанням, чи Редакція підтверджує й спілдаризується зі зробленими закидами. На це отримано від Редакції відповідь, що в суттєвих місцях звучить так:

„Ми помістили приватного листа з Аргентини, зазначуючи виразно, що за його зміст не беремо відповідальності, якою то заміткою ми відразу піддали під сумнів отримані інформації. Тому ми ніяк не підтверджуємо далі цих інформацій і радо помістимо відповідне спростування“.

Радіючи з такої позитивної постави Редакції „Н.Ш.“, Головна Управа скористалася з готовості Редакції помістити пояснення й вислава відповідне спростування, стверджуючи, що Братство кол. вояків 1. УД—УНА є апартійною організацією кол. вояків 1. УД і що в Аргентині, в Буенос Айрес по нинішній день ще не зорганізувалася станиця її тому годі говорити про її те чи інше політичне забарвлення.

Здалекої Австралії надійшла до нас болюча вістка, що в дні 21 червня ц. р., по тяжкій хворобі, помер в таборовій лічниці в Бетгерст

д-р ГРИЦЬ де НОВІНА-ЛУЧАКОВСЬКИЙ
пор. 1. УД УНА
Уповноважений Братства
1. УД УНА на Австралію.

Покійний народився 13 вересня 1892 р. в містечку Обертин. Вже як молодий студент він бере живу й активну участь у всіх галузях українського національного життя.

В студентській Громаді, на спортивній площині, як засновник і активний член УСТ „Україна“, в громадському житті, як редактор газетки „Калуський листок“, як творець парамілітарної організації Українських Січових Стрільців — він завжди був одним із перших.

З вибухом першої світової війни його покликають до австроугорської армії, до 95-го полку піхоти, з яким він, як командир скорострільної сотні, відбуває бої на російському фронти в рр. 1915—16, де відзначається під час брусилівської офензиви під Ковлем, добуваючи власноручно прapor російського гвардійського полку; згодом відвиває Одесу від червоних матросів, опісля, воюючи на італійському фронти, бере участь в офензиві над рікою Ізонцо; за свою хоробрість був відзначений багатьма австро-угорськими відзнаками.

Восені 1918 р. голоситься до УГА і, як сотенній відділу скорострілів, перебуває в II-му Корпусі УГА цілій похід на Великій Україні. Тут захворює на тиф; одужавши, знов підхоплений виром бурхливих подій, пробивається з кількома товаришами на Захід і, після звільнення з польського полону, включається в цивільне життя, працюючи як адвокат і пізніше як суддя.

1943 р. д-р Г. Лучаковський бере активну участь в організуванні Першої Української Дивізії „Галичина“, як відпоручник Військової Управи на Золочівщину. Опісля сам голоситься добровольцем до Дивізії і в ранзі піоручника залишається в ній до самого кінця. З вишкільного табору в Нойгаммер віходить з Дивізією під Бродами, пробивається зокрема з окружження і проходить далі всі етапи на Словаччині, Австрії, як начальник відділу VI.

Не маючи змоги, як старшина Дивізії, вийхати до Америки, емігрує до Австралії, однак ніколи не покидало його бажання якнайскоріше повернутися на Рідні Землі. Ці велики надії і віра на поворот були його найкращими товаришками до останньої хвилини життя.

Спи спокійно, Дорогий Друже, хай твій безсмертний дух скоро побачить вільні дні України.

**Повідомлення Редакції „Вістей”
ПРИСИЛАЙТЕ
ПРЕСОВІ МАТЕРІАЛИ!**

Редакція „Вістей” просить всіх членів Братства, колишніх вояків 1. УД і всіх наших прихильників надсилати на адресу нашого Видавництва всі газетні замітки, рецензії, статті і т. д., що відносяться до проблеми Дивізії. Зокрема ми зацікавлені пресовими відгуками на появу книжки „Броди”, хронікарськими замітками про Академію битви під Бродами, далі всіми позитивними і негативними статтями про Дивізію і т. д.

Починаючи з наступного числа, Редакція „Вістей” міститиме реєстр таких публікацій про Дивізію і Братство і прохас ввічливо допомогти нам в цій праці. Початок, зробила (випереджуючи наше прохання) одна з найбільш активних наших станиць а саме Станиця Братства в Торонто, надсилаючи нам вирізки статей, рецензій і хронікарських заміток на дивізійні теми з канадської преси. Хто черговий?

* * *

Всім членам нашого Братства і всім нашим прихильникам, які надали нам матеріали до Редакції нашої газети складаємо сердечну подяку. Зокрема дякуємо п. Володиморові Гоцькому (Англія), за незвичайно цінні матеріали, які стануть напевно основою одного із розділів нашого наступного книжкового видання, а далі панам: проф. д-рові В. Кубайовичеві (Німеччина), п. сотн. Гончаренкові, п. М. Матчакові (Англія), п. Р. Т. (Швейцарія), п. сотн. А. Микуличинові і п. В. Дяковові (Аргентина), п. І. Матвійчукові (Австралія) та пп. І. Войтовичеві, Ю. Копистянському і П. Поліщукові (Німеччина).

Чекаємо на обіцянку гумореску і карикатури від „Гога” і на статті від п. Ореста Городиського (США)! Щодо „цивілів” зголосуємо претензії до п. Юрія Лаврівського (Боффало) за обіцяний репортаж про гостину „Веселого Львова” в Гайделягті і Нойгаммері.

Поштова скринька, яка незвичайно сильно напучняється протягом останніх двох „без-скринькових” чисел „Вістей” буде відкрита щойно на наступному числі нашої газети. Маємо на складі незвичайно цікаві листи від наших у друзів і (що ще більш цікаве) від „цивілів”. Отже, до наступного разу!

РОЗШУКИ:

о. Омелян Федасюк просить подати вістку про його сина Омеляна Федасюка, який був вістуном в 30 полку і пропав під Бродами. Він був учнем 7 кл. укр. гімназії у Львові (філії), брунет, з крученим волоссям, середнього росту. Відомості проситься слати до адміністрації „Вістей” в Німеччині.

**КОЖНИЙ КОЛ. ВОЯК 1 УД —
ЧЛЕНОМ БРАТСТВА!**

**ПОЖЕРТВИ НА
„ВИДАНИЧИЙ ФОНД”
БРАТСТВА 1. УДУНА.**

США: п. В. Сердюк зібрал 72.—дол., які жертвували: ген. П. Шандрук, В. Сердюк — по 10 дол., П. Стасюк, Р. Стефанюк, Р. Хаджай, полк. В. Барвінський, М. Грицковян, Я. Гуменюк, д-р Р. Осінчук — по 5 дол., В. Заклинський — 3 дол., Сурмач, Н. Гаврилко, Е. Арндт, В. Бабилевич, А. Мороз — по 2 дол., Марія Скубова, кінтарня „Говерля”, Б. Савчук, О. Стецюк — по 1 дол.

Сот. М. Ліщинський, Філадельфія, передав до Уповноваженого Братства 31 дол., які жертвували: М. Ліщинський, А. Дорогий, В. Матієвич, М. Полохайлло, О. Чайківський, В. Лапчик, З. Рубчак, Р. Флюнт, М. Гис, І. Станько, М. Станько, В. Загасайло, Д. Поритко — по 2 дол., І. Романих, М. Савицький, М. Міжак, Я. Гречка, Д. Семків, М. Галамай, С. Мазурок, М. Осташ, Тарнавський, В. Процик — по 1 дол.

Б. Захарко зібрал в Клівленді суму 61 дол., яку склали: Е. Тарнавський, М. Городиський, Н. Козбур, Михайло Х., І. Каплиш — по 3 дол., М. Колодій — 5 дол., О. Чубатий, М. Ждан, Галуга, Пальчевський, С. Сивий, П. Бурда, М. Сорочак, О. Войчук, М. Кавка, Н. Н., Р. Стакур, Я. Городиський, І. Оленик — по 2 дол., Яремкевич, Б. Семків, В. Мудрак, Осіяр, Соляр, П. Ластівка, Г. Кухарчик, Н. Н., Б. Німілович, О. Дуб, Осипа Омткевич, Я. Ляппо, Фулайло, Н. Н., Дарія Оленик — по 1 дол.

Англія: українці з Яклі, кол. члени Дивізії і нечлени склали на Видавничий Фонд суму 2 фунти.

Куниця А. — 3/9 ш., Петрів М. — 2 ш., Відділ Оббу, Рочдейл — процент з кольпортажу „Вістей” — 2 ш.

В інших країнах склали: Бразилія: Б. Білинський — 100 мільреїсів, Німеччина: М. Рінаш і друзі — 8 НМ, І. Бондар-Бондарівський — 2,40 НМ, О. Л. 45 НМ, Австралія: М. Висоцький — 1 ф., Р. Колісник — 1 ф.

Щира подяка жертвовавцям!

Від Адміністрації

Для інформації наших шановних читачів подаємо ще раз, що з числа 4 за квітень 1951 р. установлено продажну ціну на „Вісті”.

Ціна „Вістей” становить:

	поодиноке число	річно
Австралія	4 п.	4 шил.
Англія	3 п.	3 шил.
Канада	10 ц.	1,20 дол.
Німеччина	0,20 НМ	2,40 НМ.
США	10 ц.	1,20 дол.

В інших європейських країнах рівновартість 0,20 НМ, в заокеанських рівновартість 10 ам. центів.

Передплату просимо висилати на адреси представників „Братства”:

1) Австрія: В. Яворський, Salzburg, Lehenerkaserne, Austria.

2) Англія: Е. Гарасимчук, 49 Linden Gardens, London W. 2., Great Britain.

3) Аргентина: д-р М. Малецький, Cos. Corr. 17 Durzaco, Prov. Buenos Aires, Argentina.

4) Бельгія: Р. Герасимович, 9 rue des Brasseurs, Louvain, Belgique.

5) Іспанія: Т. Барабаш, Donoso Cortes 63, Madrid, Espana.

6) Канада: В. Гриньох, 76 Dewson St., Toronto, Ont., Canada.

7) Німеччина: Е. Шпайло, München 2, Dachauerstr. 9/II, Germany.

8) США: О. Городиський, 1358 N., Campbell Ave., Chicago 22, Ill., USA.

Закликаємо наших друзів, які живуть по більших скupицях кол. дивізійників, зголошуватися на кольпортерів „Вістей”, подаючи при тому кількість примірників, які могли б розпродати в своєму осередку. Кольпортерам дається 20% опусту від продажної ціни „Вістей”. Кольпортери провадять розчислення що місяця з представниками Братства на їхньому терені.

Всі замовлення на „Вісті” просимо висилати на вищеподані адреси.

Кожний українець повинен прочитати

**першу книжку про
Першу Українську Дивізію**

„БРОДИ”

**збірник статей і нарисів
за редакцією Олега Лисяка**

«Броди» це збірна праця кільканадцяти авторів — визначних політиків і військовиків та старшин і вояків 1 УД УНА.

**Видання Братства кол. Вояків
Першої Української Дивізії**

**Замовляти у представників
«Братства»**

Ціна: в США і Канаді 2 дол., в Англії 5 шил., в Німеччині 3 нм., в інших країнах рівновартість 3 нм.

